

Szomszédságok összefogása a globális kihívások kezelése érdekében

Az ENI CBC közösség az EU külső határainál dolgozó több százezer munkavállalót öleli fel, keretében pedig európai és nem európai polgárok működnek együtt, hogy ösztönözzék a különféle tevékenységeket és a gazdasági növekedést, valamint a tudástranszfert.

A szomszédságpolitika és a kohéziós politika keretében kidolgozott – az Európai Szomszédságpolitika és a Csatlakozási Tárgyalások Főigazgatóságának (DG NEAR), valamint a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságának (DG REGIO) a részvételével megvalósuló – terv az uniós külső határokkal kapcsolatos együttműködés további megerősítése. A gyakorlatban azonban továbbra is az Európai Unió külső határain élő polgárok közötti bizalom és kapcsolatok kiépítéséről, illetve a határok két oldalán élők mindennapi életének együttműködés keretében történő javításáról van szó. Ezenkívül a terv részét képezik a piacok összekötését és a turizmus fellendítését célzó útépitések, a hulladék trágyaként történő újrafeldolgozása, valamint a veszélyeztetett fajok megőrzése a biológiai sokféleség csökkenésének visszafordítása céljából.

2020. január 1-jétől az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz (ENI) határokon átívelő együttműködési programjai a koordináció növelése és az egyéb területi együttműködési eszközökkel való szinergiák kiaknázása céljából az Interreg család tagjaiként csatlakoznak a DG REGIO-hoz.

A programok 31 különböző ország részvételével, számtalan nyelv, kultúra és életstílus képviseletében valósulnak meg. A cél azonban közös: az uniós határok két oldalán élő helyi közösségek érdekeiért folyó munka, a közös akadályok kezelése és a közös megoldások kidolgozása. Ebben a kihívásokkal teli időszakban a programok a valódi együttműködés élő példái: a kapcsolódás, a megosztás és a csere határokon átívelő fenntartása.

A határokon túl

Soha semmilyen kihívás nem volt még ennyire globális, mint napjaink problémái, többek között a szennyezés, az éghajlatváltozás és a fennálló társadalmi feszültségek. Amennyiben egy szomszédos ország határterülete érintett, Európa is érintve van, ugyanez pedig fordítva is igaz. A válságkezelés nem működik izoláltan: a globális problémák vízum nélkül is átlélik a határokat.

Az EU külső határain működő határokon átnyúló együttműködési (CBC) programok szervezetek ezreinek nyújtanak lehetőséget a mindennapi tevékenységeik során történő együttműködésre, illetve a tudás és a szakértelem megosztására, ily módon kézzelfogható eredményeket mutatva fel régiók számára. A 15 ENI CBC program északon Finnországot és Oroszországot, keleten többek között Magyarországot és Ukrajnát, délen pedig Olaszországot, Észak-Afrikát és Közép-Keletet érinti. A 2014-2020 közötti programozási időszakban mintegy 1 milliárd EUR összeruházással rendelkező programok több ezer kilométernyi szárazföldi és tengeri határt, egy tengert és három tengermedencét öleltek fel. Eddig több mint 4 200 pályázatot nyújtottak be, és közel 600 projektet finanszíroztak. A szóban forgó területen több mint 2 000 kedvezményezett, nem kormányzati szervezet, egyetem, önkormányzat és magánvállalkozás található: egy valóságos mikrovilág – a magán- és közszférában egyaránt – indult mozgásba nem kisebb célért, mint a közösségek közötti bizalom megteremtéséért.

Közös szabályok elfogadása

„Évekkel ezelőtt a projekt elindításakor több tükörprojekt valósult meg: megfigyelhető volt, hogy az egyik oldalon élők ugyanazt csinálják, mint amit a másik oldalon”, számolt be Mathieu Bousquet, a C1. osztály vezetője – Grúzia, Moldova, Szomszédságpolitika és határokon átívelő együttműködés, DG NEAR. „A kedvezményezettek napjainkban azonban egyre inkább egyetlen, közös célkitűzésért dolgoznak együtt.”

Az EU külső határain történő együttműködés 2006-ban kezdődött. Az első programozási időszak (2007–2013) számos kihívást hozott magával, amikor az eszközt kiterjesztették a teljes szomszédságra, és először alkalmaztak közös szabályrendszert.

„Mindenkinek búcsút kellett vennie a már ismerős és megszokott egyedi finanszírozási eljárásoktól: a tagállamoknak a kohéziós politikai szabályozásuktól, a partnerországoknak a fejlesztési támogatástól és a technikai segítségnyújtás módszerétől”, meséli Carlos Bolaños, az ENI CBC programok végrehajtásának és irányításának műszaki támogatásáért felelős TESIM csoport vezetője. „Elmondhatjuk, hogy jelen pillanatban valós és őszinte partnerséggel rendelkezünk, közös programirányítással. Ez az érzés rendkívüli az együttműködési területen, az ENI CBC kezdeményezés valódi hozzáadott értéke.”

Az európai pénzügyi válság és regionális zűrzavar hullámain az ENI CBC programok szilárdan megállják a helyüket. Az első programozási ciklus végrehajtására Európa és szomszédjai súlyos gazdasági válságának idején került sor, miközben Szíriában tetőztek a konfliktusok, a Krím-félszigeten pedig pattanásig feszült a helyzet. Az érdekelt felek elkötelezettsége azonban mindvégig szilárd maradt, az együttműködés pedig nemcsak, hogy túlélte a válságot, hanem megérte a második, 2014-2020 közötti programozási időszakot is. Most pedig küszöbön áll a harmadik szakasz, a 2021-2027 közötti programozási időszak előkészítő munkái pedig már elkezdődtek. Noha új szabályok léptek életbe, a közösség készen áll az újabb megmérettetésre.

„Amikor elindítottuk a programot, el sem tudtuk képzelni, hogy egy partnerség ilyen egyenrangú is lehet, és egy partnerszég kedvezményezettje képes egy projekt irányítására”, folytatta Bolaños. „Nem a kapacitáshiány miatt, hanem pusztán azért, mert a közpénzek kezelésére vonatkozó európai jogszabályok rendkívül összetettek és idő kell ahhoz, hogy boldoguljon velük az ember. Mostanra jelentős előrehaladást értünk el e tekintetben.”

Nem csupán arról van szó, hogy az Oroszországi Föderáció rendelkezik a legtöbb kedvezményezettel (eddig 390), hanem arról is, hogy jelenleg a projektek 30 %-át partnerszágok szervezetei vagy intézményei irányítják.

Az együttműködés új formái

Mekkora projektekről van szó? A projektek finanszírozása 50000 EUR-tól egészen 3 millió EUR-ig terjed. Gyakorta kísérleti kezdeményezésekről van szó, amelyek révén új együttműködési

modellek kialakítására nyílik lehetőség számos ágazatban a környezetvédelemtől kezdve a kvk-k érdekeit szolgáló technológiatranszferig, illetve a piacok megnyitását és a fenntartható idegenforgalom ösztönzését célzó kulturális örökség-védelemtől az infrastruktúrafejlesztésig.

„Örömkre szolgál az ENI CBC programok DG REGIO-hoz történő csatlakozása a következő év kezdetétől. Várakozással tekintünk a szomszédságpolitikai partnerszágokkal való együttműködésre a határozott felelősségvállalás fenntartásában és a programok új generációjának előkészítésében. A 2020 utáni időszakra javasolt egyszerűsítésekből előnyt szeretnénk kovácsolni, az Interreg család programjai között pedig erőteljesebb kapcsolatot kívánunk kialakítani”, magyarázza Jean-Pierre Halkin, a DG REGIO európai területi együttműködéssel, makrorégiókkal, IPA-val és bővítéssel foglalkozó egységének vezetője. „Ugyanakkor 2020-ban lehetőségünk nyílik arra is, hogy újraegyesült családként megünnepeljük az Interreg 30 születésnapját. 2020 kétségkívül az együttműködés éve lesz.”

Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz (ENPI) programjainak korábbi generációja már kidolgozta a szükséges szaktudást és eszközöket. A jelenlegi ENI CBC programok ezeket az erőfeszítéseket fejlesztik tovább az emberi kapcsolatok gazdagításához történő jelentős hozzájárulással, a sztereotípiák ledöntésével és a történelmi előítéletek megcáfolásával – mert a szomszédaink igenis számítanak! Mert az együttműködés igenis számít!

Az ENI CBC programok

Szerződött projektek

- Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna**
www.huskroua-cbc.eu
- Románia-Ukrajna**
www.ro-ua.net
- Románia-Moldovai Köztársaság**
www.ro-md.net
- Fekete-tengeri medence**
www.blacksea-cbc.net
- Olaszország-Tunézia**
www.italietunisie.eu
- Földközi-tengeri medence**
www.enicbcmed.eu
- Kolarctic**
www.kolarctic.info
- Karélia**
www.kareliacbc.fi
- Délkelet-Finnország-Oroszország**
www.sefrcbc.fi
- Észtország-Oroszország**
www.estoniarussia.eu
- Lettország-Oroszország**
www.latruscbc.eu
- Lettország-Litvánia-Fehéroroszország**
www.eni-cbc.eu/llb
- Litvánia-Oroszország**
www.eni-cbc.eu/lr
- Lengyelország-Oroszország**
www.plru.eu
- Lengyelország-Fehéroroszország-Ukrajna**
www.pbu2020.eu

Az Európai Unió finanszírozza

Interreg 30 years together

Technical support to the implementation and management of ENI CBC programmes is provided by a consortium led by Partecip

www.tesim-enicbc.eu

2020. január

A történelemre hangolódva

Szeretné „érezni” a művészetet, a történelmet és a természetet korszerű technológiák és hagyományos történelmi rekonstrukciós módszerek segítségével? Ha igen, készüljön fel egy meglepetésre a lettországi Alūksne Ūj Kastēlyāban található Fortepiano-szobára, kóstoljon bele az orosz Pavlovszk-park hangulatába vagy nézze meg Lettorszáiban a Litene-birtokon éjjel repdeső denevéreket.

A két partnerország, Lettország és Oroszország által és a „630 verszta tele érzelemmel” nevű projekt keretei között kidolgozott új, az „érzékek birodalmába tett kirándulást” a Lettország–Oroszország Európai Szomszédosági Támogatási Eszköz határon átnyúló együttműködése tette lehetővé. A projekt célja egy rendhagyó turisztikai élmény megvalósítása festői tájak, parkok és kastélyok felfedezésével a lettországi és oroszországi határ menti területeken. Turisztikai helyszín például többek között az Izborski Múzeum, a Kraslava- és Lūznava-birtokok, a Preiļi-birtok parkja, illetve az Arendole-, Varaklani- és Litene-birtokok. Az új turistaútvonal a lettországi Krāslavától Alūksnēig tart majd, amely ezután az oroszországi Szentpéterváron található Pavlovszkban folytatódik.

A korábbi programozási időszakban elért közös sikerek után a partnerországok a továbbiakban is folytatni szeretnék az útvonal fejlesztését. Munkaértekezletek, kiállítások, konferenciák és fesztiválok szervezésével pedig az idegenforgalomban dolgozók szakmai készségeit erősítik majd.

A 720 000 EUR értékű társfinanszírozott program megerősíti a határ menti területek történelmi és kulturális kapacitását, hozzájárulva a lettországi Vidzeme és Latgale régiók, illetve az oroszországi Pszkov régió és Szentpétervár társadalmi-gazdasági fejlődéséhez.

A borászati melléktermékek újrahasznosítása a kozmetikában

Mit lehet kezdeni a szőlőfeldolgozás során keletkező hulladékkal? Egy uniós finanszírozású projekt megoldásokat keres arra, hogyan lehet erőforrássá alakítani vagy a kozmetikai iparban, illetve egészségügyi termékekben hasznosítani őket.

A Földközi-tenger térségében termő hagyományos szőlőben figyelemre méltó és még kiaknázandó lehetőségek rejtőznek. Általánosságban elmondható, hogy a szőlőtermesztéssel foglalkozó emberek elsősorban a szőlő és a bor minőségének javítását tartják szem előtt, és nem azt, hogy hogyan lehetne a legtöbbet kihozni a szőlőhulladékból. Amióta azonban fény derült a borkészítés során keletkező melléktermékek jótékony hatásaira, a BESTMEDGRAPE már kutatja az antioxidáns, gyulladáscsökkentő és nem-neurodegeneratív készítmények tulajdonságait. Az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz Földközi-tengeri medence elnevezésű, határokon átnyúló együttműködési programjának keretén belül megvalósuló projektben részt vesz Olaszország, Tunézia, Franciaország, Libanon és Jordánia, a projektvezetés pedig az Olaszországban található autonóm régió, Szardínia feladata.

Az elképzelés a borkészítés során keletkező melléktermékek bioaktív vegyületforrásként való vizsgálata, amelyekből innovatív, kereskedelembe hasznosítható gyógyszerkészítmények állíthatók elő. A projekt így nem csupán a kiváló mediterrán növények megbecsüléséről szól, mint amilyen a szőlő is, hanem nanotechnológiai termékek fejlesztése révén a szőlő értékláncának bővítéséről is. Ennek eredményeként fellendül a helyi gazdaság, több munkalehetőség születik, emellett csökken a borkészítés során keletkező nagy mennyiségű hulladék okozta környezetszennyezés mértéke is. ➤

<http://www.enicbcmmed.eu/projects/bestmedgrape>

Hulladékmentes folyók egy tiszta Fekete-tengerért

Vajon az ún. „3R” (reduce, reuse, recycle, azaz csökkentés, újrafelhasználás, újrahasznosítás) elv alkalmazása a szilárd hulladékok esetén megoldást nyújthat a Fekete-tenger megmentésére? Ez a medence Európa legszennyezettebb tengere az úszó hulladék tekintetében. A tengerbe áramló hulladékot csaknem teljes egészében a műanyag zacskók és üvegek teszik ki, amelyek a Fekete-tengert két leginkább szennyező fő folyó, a grúziai Rioni és a moldovai Prut folyók menti területekről származnak. Mivel a vízparti területek gyakran illegális személtarakókként működnek, a vízszint megemelkedésével a part menti hulladék a folyókba kerül, onnan pedig a tengerbe.

Így a hulladékcsökkentés egyik legfontosabb tényezője a folyóparti műanyagszemét eltávolítása és újrahasznosítása. Grúzia, Moldova és Románia ezért közös, Hulladékmentes folyók egy tiszta Fekete-tengerért címet viselő projektbe kezdett azzal a céllal, hogy hatékony hulladékgazdálkodási gyakorlatokat vezessenek be a Fekete-tenger környéki folyóknál élő közösségekben.

A 2014-2020-as időszakban az ENI CBC Fekete-tenger medence programmal körülbelül 1 millió EUR-t fordít városi zöldhulladék-komposztálás végrehajtására Kutaisziben (Grúzia), elektronikus berendezések hulladékai önkormányzati gyűjtésének bevezetésére Ungheni-ben, illetve a műanyag hulladékok helyszínen történő elkülönítésére Potiban (Grúzia).

Egy előző projekt eredményeiből kiindulva a kezdeményezés felhívja a figyelmet a helyi közösségekben a hulladékgazdálkodás modern megközelítési módjaira oktatási programok, szemétszedési események és képzések keretein belül.

<https://wmp.ge/wmp2/>

HATÁRON ÁTNYÚLÓ INFRASTRUKTÚRÁK DÉL-KELET FINNORSZÁG ÉS OROSZORSZÁG

Jobb tengeri összeköttetések az emberek és az áruk érdekében

Habár HaminaKotka, Finnország legnagyobb teherkikötője kulcsfontosságú a transeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) balti-tengeri térségében, nincs elég eszköze arra, hogy megbirkózzon a nagy utasforgalommal. A part másik oldalán – mintegy 250 km-re tőle – található az oroszországi Szentpétervár kikötője, amely ennek az ellenkezőjével küzd: nincsenek megfelelő, szakosodott létesítményei ahhoz, hogy nagy mennyiségű nehézgépjárművet és árut fogadjon. A kis távolság ellenére nincs rendszeres nemzetközi kompjárat a két kikötő között. Ez a probléma pedig torlódást okoz az emberek és az áruk hatékony szállításánál, ami negatívan befolyásolja mindkét ország gazdaságát.

A jelenlegi, 2014-2020-as finanszírozási időszakban az EU – Oroszországgal és Finnországgal közösen – több mint 4,5 millió EUR-t fordít a Dél-Kelet Finnország-Oroszország Európai Szomszédosági Támogatási Eszköz határokon átnyúló együttműködési programra két nagyszabású infrastrukturális projekt keretén belül (KOTKA PAX és Multipass Port) a tengeri

kikötőknél található határátkelőhelyek fejlesztése, valamint az Oroszország és Finnország között zajló teher- és utasforgalom növelése céljából.

Az elképzelés szerint a Balti-tenger mindkét oldalán szükség lesz munkálatokra: Finnországban új terminált és ellenőrzési pontot valósítanak meg biztonságos és időtakarékos vámkezelési és határ-ellenőrzési műveletek bevezetésével, míg az orosz oldalon új rakomány-ellenőrző eszközöket és felszereléseket helyeznek el. A program növeli mindkét tengeri kikötő kapacitását, illetve új teherszállító vállalatokat vonz be, hozzájárulva a turizmus fejlesztéséhez, valamint javítva a logisztikai műveleteket és a Balti-tenger medencéjének mobilitását. ■

<https://www.haminakotka.com>

<https://portspb.ru/en>